

Wpływ pandemii COVID – 19 na bieżące funkcjonowanie spółek handlowych

Planowane w najbliższym czasie posiedzenia organów, w tym zgromadzenia wspólników/walne zgromadzenia

» Ograniczenia związane z zakazem zgromadzeń powyżej 50 osób nie dotyczą spółek

Mimo, że zgromadzeń wspólników i walnych zgromadzeń spółek nie uznaje się za zgromadzenia publiczne w rozumieniu rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego, wprowadzające m.in. zakaz organizowania zgromadzeń ludności powyżej 50 osób, organizacja takiego zgromadzenia stwarza realne ryzyko transmisji wirusa.

» Możliwość odwołania zwołanego już zgromadzenia lub posiedzenia

Należy w pierwszej kolejności sprawdzić możliwość odwołania zwołanego już zgromadzenia czy posiedzenia, w tym sprawdzić wymogi formalne obowiązujące w danej spółce. Jeśli umowa spółki czy statut nie przewiduje specjalnych regulacji na wypadek zaistnienia nadzwyczajnych okoliczności lub siły wyższej, trzeba sięgnąć po regulacje ogólne. Zasadniczo w spółkach handlowych prawo odwołania zgromadzenia przysługuje zwołującemu, z tym że w określonych wypadkach może być ono ograniczone, m.in. wówczas gdy zgromadzenie zostało zwołane na wniosek uprawnionych podmiotów, którym wówczas co do zasady może przysługiwać wyłączne prawo jego odwołania. Odwołanie powinno nastąpić z zachowaniem takich samych wymogów jak zwołanie zgromadzenia czy posiedzenia. Może być to trudne do dochowania w czasie pandemii, zwłaszcza gdy do terminu zgromadzenia czy posiedzenia pozostało niewiele czasu.

» Możliwość wzięcia udziału za pomocą tele – lub wideokonferencji

Należy sprawdzić, czy statut lub umowa spółki dopuszcza udział w zgromadzeniu czy posiedzeniu z wykorzystaniem tzw. środków porozumiewania się na odległość. Kodeks spółek handlowych przewiduje taką możliwość dla wspólników spółek z o.o., akcjonariuszy spółek akcyjnych oraz dla członków rad nadzorczych. Również członkowie zarządu mogą w ten sposób podejmować uchwały. Niestety w aktualnym stanie prawnym, aby móc z skorzystać z tych elastycznych form udziału w zgromadzeniach i posiedzeniach, konieczne są odpowiednie postanowienia w umowie spółki lub statucie. W projekcie ustawy o tzw. tarczy antykryzysowej wprowadzono rozwiązanie, dzięki któremu możliwy będzie udział w posiedzeniach zarządu i rady nadzorczej za pomocą środków porozumiewania się na odległość, chyba że umowa lub statut spółki będzie wyłączała taką możliwość.

» Głosowanie pisemne

Większość uchwał wspólników w spółce z o.o. może być podjęta bez odbycia zgromadzenia w tzw. trybie pisemnym. Zasada ta nie ma jednak zastosowania do rad nadzorczych i zarządów spółek kapitałowych. W tym przypadku możliwość podjęcia uchwały pisemnej przez radę nadzorczą albo zarząd powinna być przewidziana w umowie spółki lub statucie.

W projekcie ustawy o tzw. tarczy antykryzysowej wprowadzono rozwiązanie, dzięki któremu możliwe będzie podejmowanie uchwał zarządu i rady nadzorczej w trybie pisemnym jak również za pomocą środków porozumiewania się na odległość, chyba że umowa spółki będzie wyłączała taką możliwość. Propozycja

dotycząca rady nadzorczej spółki z o.o. i spółki akcyjnej zakłada także wykreślenie obecnego katalogu uchwał, które nie mogą być podejmowane w ww. trybie, tj. wybór przewodniczącego i wiceprzewodniczącego rady nadzorczej, powołanie lub odwołania członka zarządu oraz zawieszenia go w czynnościach.

» **Ustanowienie pełnomocnika lub oddanie głosu za pośrednictwem innego członka organu**

W zgromadzeniu wspólników lub walnym zgromadzeniu można uczestniczyć także poprzez pełnomocnika udzielając mu pełnomocnictwa na piśmie. Członek rady nadzorczej może natomiast oddać swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka rady nadzorczej, z tym że taką możliwość musi przewidywać umowa spółki lub statut. Rozwiązania zwarte w projekcie o tzw. tarczy antykryzysowej wprowadzają taką możliwość również dla członków zarządu. Zarówno w radzie nadzorczej i zarządzie będzie ona dopuszczalna, nawet jeśli umowa spółki lub statut nie będą przewidywały takiego rozwiązania. Wystarczy, że umowa spółki lub statut tej możliwości nie wyłączają.

» **Wprowadzenie elastycznych form udziału w zgromadzeniach i posiedzeniach**

W obliczu pandemii rekomendowanym rozwiązaniem jest weryfikacja obowiązujących umów spółek i statutów w celu zapewnienia rozwiązań pozwalających na zdalny udział w zgromadzeniach i posiedzeniach w najszerszym możliwym zakresie.

Uwaga na terminy na uzyskanie zgód korporacyjnych

» W obowiązującym stanie prawnym terminy na uzyskanie zgód korporacyjnych nie ulegają zawieszeniu na czas trwania stanu epidemicznego lub epidemii. W niektórych wypadkach przekroczenie terminu może spowodować nieważność czynności podjętej przez spółkę. Dotyczy to sytuacji, gdy zgoda danego organu była wymogiem ustawowym, np. zgoda wspólników na sprzedaż nieruchomości. Oznacza to, że jeżeli nie uda się uzyskać wcześniej wymaganej zgody a spółka będzie zmuszona dokonać czynności w czasie trwania stanu epidemicznego, wówczas rozpoczyna się bieg dwumiesięcznego terminu na jej potwierdzenie przez właściwy organ. Po jego upływie potwierdzenie czynności nie będzie możliwe.

Konieczność zwołania zgromadzenia przez zarząd

» Trwający stan epidemiczny powoduje, że sytuacja finansowa i płynność wielu spółek może ulegać pogorszeniu. Członkowie zarządu spółki z o.o. i spółki akcyjnej są obowiązani na bieżąco monitorować sytuację finansową spółki, a w sytuacji jeżeli bilans wykaże stratę przewyższającą sumę kapitałów zapasowego i rezerwowych oraz połowę kapitału zakładowego (jednej trzeciej w przypadku spółki akcyjnej), zarząd jest obowiązany niezwłocznie zwołać zgromadzenie wspólników lub walne zgromadzenie (w przypadku spółki akcyjnej) w celu powzięcia uchwały dotyczącej dalszego istnienia spółki. Wspólnicy albo akcjonariusze mogą wówczas zdecydować także o dofinansowaniu spółki wykorzystując istniejące mechanizmy takie jak dopłaty (wyłącznie w przypadku spółki z o.o.), podwyższenie kapitału zakładowego, pożyczkę czy emisję obligacji (w tym emisję obligacji zamiennych – wyłącznie w przypadku spółki akcyjnej). Jeśli płynność finansowa spółki zostanie zachwiana lub spełnione zostaną tzw. przesłanki bilansowe, konieczne będzie złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego.

Obowiązki związane ze sporządzeniem i zatwierdzeniem sprawozdań finansowych za 2019 r.

» Aktualnie, dla spółek, których rok obrotowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym z dniem 31 marca upływie termin na sporządzenie sprawozdań finansowych za 2019 r., a z dniem 30 czerwca 2020 r. na ich zatwierdzenie. Oznacza to, że jeszcze tylko do końca marca zarząd ma czas na przygotowanie i sporządzenie sprawozdań, a do końca czerwca powinny się odbyć zgromadzenie wspólników lub walne zgromadzenie. W obecnej sytuacji może być to utrudnione. Przed terminem zgromadzenia rady nadzorcze powinny przyjąć sprawozdania z badania sprawozdań i przedstawić rekomendacje wspólnikom i akcjonariuszom, jak również audytorze powinni zakończyć prowadzone przez nich badania dotyczące sprawozdań finansowych.

Trwający stan epidemiczny może jednak wpłynąć na odroczenie obowiązków związanych z zatwierdzeniem sprawozdań finansowych za rok 2019. Zgodnie z projektowanymi zmianami, w przypadku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, minister właściwy do spraw finansów publicznych, w drodze rozporządzenia, może określić inne terminy wypełniania powyższego obowiązku, przypadającego później niż 6 miesięcy po upływie roku obrotowego. W takiej sytuacji, zwyczajne zgromadzenie wspólników oraz zwyczajne walne zgromadzenie powinno odbyć się do dnia wskazanego w tym rozporządzeniu

Należy również wskazać, że odroczenie terminu zatwierdzenia sprawozdań finansowych za rok 2019 wiąże się z negatywnymi skutkami dla wspólników i akcjonariuszy. Do czasu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok 2019 zarząd nie ma prawa wypłacać dywidendy za rok 2019, ani zaliczek na poczet spodziewanej dywidendy za bieżący rok. W aktualnym stanie prawnym warunkiem koniecznym wypłaty zaliczki na poczet spodziewanej dywidendy za rok 2020 jest zatwierdzone sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy, tj. za rok 2019.

Obowiązki związane z rejestrem akcjonariuszy i przymusową dematerializacją akcji

» Obowiązujący stan epidemiczny nie zwalnia również spółek akcyjnych oraz spółek komandytowo-akcyjnych z obowiązków związanych z wdrożeniem rejestru akcjonariuszy i przymusową dematerializacją akcji przewidzianą na rok 2020. Z dniem 30 czerwca 2020 r. upływa termin podjęcia przez walne zgromadzenia uchwał w przedmiocie wyboru podmiotu prowadzącego rejestr akcjonariuszy oraz podpisania z nim stosownej umowy. Z tą datą upływa również termin wystosowania przez spółkę do akcjonariuszy pierwszego wezwania do wydania posiadanych przez nich dokumentów akcji. Z dniem 1 stycznia 2021 r. dotychczasowe dokumenty akcji utracą ważność, bez względu na to, czy ww. czynności związane z wdrożeniem rejestru zostaną dopełnione.

Jeśli ustawodawca nie zdecyduje się w najbliższym czasie na przesunięcie ww. terminów, już teraz należy podjąć niezbędne kroki, aby zorganizować i zaplanować walne zgromadzenia z odpowiednim wyprzedzeniem oraz podjąć dalsze działania przygotowawcze, w tym zawrzeć umowę z domem maklerskim lub innym uprawnionym podmiotem.

Trwający stan epidemiczny może być jednak poważnym argumentem przeciwko egzekwowaniu odpowiedzialności karnej członków zarządu, jeśli obowiązków związanych z rejestrem nie uda się wykonać w ustawowych terminach.

Obowiązki związane z Centralnym Rejestrem Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR)

➤ Należy się spodziewać, że w najbliższym czasie przesunięty zostanie kwietniowy termin pierwszego zgłoszenia danych beneficjenta rzeczywistego do CRBR przez spółki wpisane do KRS przed 13 października 2019 r. Propozycje zawarte w projekcie ustawy o tzw. tarczy antykryzysowej przewiduje, że termin pierwszego zgłoszenia danych do CRBR ma zostać przesunięty do dnia 13 lipca 2020 r.

Spółki nowotworzone muszą dokonać rejestracji w CRBR w terminie 7 dni od daty wpisu do KRS. Przypominamy, że obowiązkiem rejestracji w CRBR objęte są spółki jawne, komandytowe, komandytowo-akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością, proste spółki akcyjne (przepisy dot. prostej spółki akcyjnej zaczną obowiązywać od 1 marca 2021 r.) oraz akcyjne (z wyjątkiem spółek publicznych). CRBR gromadzi informacje o osobach fizycznych sprawujących bezpośrednią lub pośrednią kontrolę nad daną spółką (tzw. beneficjentach rzeczywistych).

e-KRS

➤ Niestety mimo trwającego stanu epidemicznego spółki nie mogą składać wniosków do KRS elektronicznie (nie dotyczy to sprawozdań finansowych i spółek zakładanych elektronicznie o ile wszystkie wnioski były wcześniej składane elektronicznie). Powyższa możliwość będzie dopiero dopuszczalna od dnia 1 marca 2021 r.